

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการฝึกอบรมพระนวกะของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ศึกษาติดตามประเมินการนำหลักธรรม กล่าวคือ การนำหลักไตรสิกขา หลักอิทธิบาท หลักมรรกาสาธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในการทำงาน ในครอบครัว และเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ผ่านการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอบรมพระนวกะ รุ่นประจำเดือนมิถุนายน เดือนกรกฎาคม (รุ่นบวชเข้าพรรษา) เดือนพฤศจิกายน และเดือนธันวาคม ปีพุทธศักราช 2548 จำนวน 245 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การแจกแบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 220 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.79 ของแบบสอบถามทั้งหมด

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบความสัมพันธ์โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: ANOVA) ด้วยค่าเอฟ (F-test) โดยเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย และวิเคราะห์โดยสรุปภาพรวม ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีทั้งสิ้น 220 ราย ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 20-25 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และไม่เคยผ่านการบวชมาก่อน

2. ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผู้ศึกษาได้ตั้งประเด็นการประเมิน เอาไว้ 2 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วยภาคทวิปีสณากัมมัฏฐาน โดยทำการประเมิน ในส่วนของรูปแบบการอบรมทวิปีสณากัมมัฏฐานระยะเวลาการปฏิบัติทวิปีสณากัมมัฏฐาน วิทยากรให้การอบรมทวิปีสณากัมมัฏฐาน ภาควิชาการ ประเมินเนื้อหาของหัวข้อธรรม ระยะเวลา ในการอบรมวิชาการ วิทยากรให้การอบรมวิชาการ และภาคกิจกรรม ทำการประเมินลักษณะและ จำนวนของกิจกรรม ด้านการจัดการเกี่ยวกับการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบและระยะเวลา การรับสมัคร รูปแบบและระยะเวลาการอุปสมบท รูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม รูปแบบและ ระยะเวลาการวัดผล ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะอยู่ ในระดับสูงทั้ง 2 ด้านโดยด้านรูปแบบการอบรมทวิปีสณากัมมัฏฐาน ซึ่งทางโครงการได้ทำการ อบรมด้วย อานาปานสติและสติปัญญา 4 พบว่า กลุ่มประชากรมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ด้านระยะเวลาการปฏิบัติทวิปีสณากัมมัฏฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความ พึงพอใจ ส่วนวิทยากรให้การอบรมทวิปีสณากัมมัฏฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจใน ระดับมาก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ด้านเนื้อหาของหัวข้อธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ด้าน ระยะเวลาในการอบรมวิชาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ส่วนวิทยากรให้การอบรมวิชาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี ความพึงพอใจในระดับมากเช่นกัน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ด้านลักษณะ และระยะเวลากิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ด้านรูปแบบและระยะเวลาการรับสมัคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี ความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ด้านรูปแบบและ ระยะเวลาการอุปสมบท พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ด้านรูปแบบและระยะเวลาการฝึกอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี ความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ด้านรูปแบบและ ระยะเวลาการวัดผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากเช่นกัน แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมี ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะอยู่ในระดับมาก

3. การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นของหลักธรรมเอาไว้ 3 ประการ คือ หลักธรรมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หลักไตรสิกขา หลักธรรมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ได้แก่ หลักอิทธิบาท และหลักธรรมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว ได้แก่ หลักฆราวาสธรรม ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถนำหลักธรรมทั้ง 3 ประการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ในระดับปานกลาง กล่าวคือ การนำหลักไตรสิกขาไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการนำไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การนำหลักอิทธิบาทไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการนำไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การนำหลักฆราวาสธรรมไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการนำไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65 มีความพึงพอใจในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม มีความพึงพอใจในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง

4. ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

การแสดงความความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นในการแสดงความความคิดเห็นไว้ 4 ด้านด้วยกัน กล่าวคือ ด้านรูปแบบการฝึกอบรม ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านการประเมินการฝึกอบรม ด้านสภาพแวดล้อมโครงการฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้แสดงทัศนะเห็นด้วยต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านรูปแบบการฝึกอบรม โดยเน้นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมให้มากขึ้น เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เน้นการปฏิบัติจริงให้มีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับมาก ด้านวิธีการฝึกอบรม โดยเน้นการใช้สื่ออุปกรณ์ให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เน้นกิจกรรมให้มากขึ้นและลดการบรรยายลงนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนด้านการประเมินการฝึกอบรม เช่น การประเมินด้านพฤติกรรม การสร้างแบบประเมินขึ้นมาให้มีลักษณะเฉพาะสำหรับใช้ใน

โครงการฝึกอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก และด้านสภาพแวดล้อม
โครงการฝึกอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง
โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ อยู่ในระดับมาก

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับความพึงพอใจต่อ
โครงการฝึกอบรมพระนวกะ การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและทัศนคติต่อแนว
ทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ
ระดับการศึกษา อาชีพ และภูมิลำเนา ผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา
การบวช ไม่มีความแตกต่างกันในด้านความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ส่วนอายุที่
แตกต่างกันมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน 2 คู่ คือ อายุระหว่าง 20-25 ปี กับอายุ 40 ปีขึ้นไป อายุ
31-35 ปี กับอายุ 40 ปีขึ้นไป ภูมิลำเนาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน 2 คู่
กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านการบรรพชาสามเณร กับ เคยบวชพระ และกลุ่มตัวอย่างที่เคย
ผ่านการบวชพระ กับ ไม่เคยบวชมาก่อน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างกับความถี่ใน
การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดหลักธรรมเอาไว้ 3 ประการ
กล่าวคือ หลักไตรสิกขา 3 สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หลักอิทธิบาท 4 สำหรับ
นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และหลักฆราวาสธรรม 4 สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว
ผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา การบวช ไม่มีความแตกต่างกันในการนำ
หลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนอายุที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน 1 คู่
คือ อายุระหว่าง 20-25 ปี กับอายุ 40 ปีขึ้นไป แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความถี่
ในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันที่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ
ระดับการศึกษา อาชีพ และภูมิลำเนา กับ ทัศนคติต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรม
พระนวกะ โดยผู้ศึกษากำหนดแนวทางการพัฒนาเอาไว้ 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการฝึกอบรม
ด้านวิธีการฝึกอบรม ด้านการประเมินผลการฝึกอบรม ด้านสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม
ผลการศึกษา พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา ไม่มีความแตกต่างกันในด้าน
ทัศนคติต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ แสดงว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ภูมิหลังการบวช ของกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการฝึกอบรมพระนวกะของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ดังนี้

ระดับโครงการ

1. ผู้บริหารควรเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ภายใต้นโยบายของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ เช่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการฝึกอบรมพระนวกะ
2. ควรส่งเสริมเผยแพร่รูปแบบโครงการฝึกอบรมพระนวกะ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ไปยังวัดอื่นๆ ที่พร้อมจะดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนที่เข้ามาบวชในระยะเวลาสั้นๆ ได้รับประโยชน์จากการบวชและได้ศึกษาพระธรรมในเชิงลึกให้มากขึ้น

ระดับปฏิบัติการ

1. ควรดำเนินการคัดสรรเนื้อหาหลักสูตร ให้มีความเหมาะสม กับสภาพการณ์ของสังคมในปัจจุบันให้มากขึ้นและให้สอดคล้องกับระยะเวลาของหลักสูตรการฝึกอบรม
2. ควรเน้นความรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ลึกซึ้งขึ้น เน้นหลักธรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันและควรจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ และทักษะกระบวนการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการดำเนินชีวิต ทักษะการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
3. ควรใช้สื่อและกิจกรรมในห้องเรียนควบคู่กับการบรรยาย เพื่อสร้างความน่าสนใจสำหรับผู้เข้าอบรมและประสิทธิภาพในการบรรยายให้มากยิ่งขึ้น
4. ควรจัดหาจัดสร้างอุปกรณ์สำหรับการฝึกอบรมให้เพียงพอต่อลักษณะการใช้งาน
5. ควรให้มีการเชิญวิทยากรภายนอก ที่มีความรู้ความสามารถในด้านธรรมะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการฝึกอบรมให้มากขึ้น

6. ควรจัดสภาพแวดล้อมของการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับกระบวนการฝึกอบรม เช่น รูปแบบและวิธีการฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็น สถานที่สำหรับฝึกอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน ห้องสำหรับการบรรยายในภาควิชาการ

7. ควรเน้นวิธีการฝึกอบรมใน 2 ลักษณะ คือ วิธีการฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมแบบแบ่งกลุ่มย่อย ในลักษณะการทำงานเป็นทีม โดยเน้นการวางแผนงาน การประสานงาน การดำเนินชีวิต วิธีการฝึกอบรมที่เน้นการพัฒนาและเพิ่มพูนทักษะของผู้เข้าอบรม ทักษะวิธีการดึงเอาสิ่งรอบตัวมาประยุกต์สอนเป็นธรรมชาติ ทักษะการพัฒนาทีมงาน และทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

8. ควรจัดสร้างแบบประเมินสำหรับใช้ประเมินในโครงการฝึกอบรมพระนวกะให้เป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นการประเมินด้านพฤติกรรม การประเมินด้านความรู้ อันจะนำไปสู่การได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังความต้องการของผู้เข้าอบรมสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาประเมินโครงการฝึกอบรมพระนวกะในขอบเขตที่จำกัดยังมีอีกหลายประการที่น่าสนใจ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาติดตามประเมินผลโครงการฝึกอบรมพระนวกะ ว่าการดำเนินการฝึกอบรม มีความคุ้มค่า คุ้มทุนมากน้อยเพียงใด และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่อย่างไร

2. ควรศึกษาความคาดหวังของประชาชน ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมพระนวกะของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับจัดทำหลักสูตรและการวางแผนกระบวนการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เข้าอบรม

3. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพระนวกะ เพื่อให้กระบวนการฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคม